

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
управління та адміністрування

Завідувач кафедри Світлана ОСИПЕНКО
протокол № 1 від 01.09.2025 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Конкурентоспроможність підприємств <i>Обов'язковий</i>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Назва спеціальності	073 Менеджмент
Назва освітньої програми	Менеджмент підприємств і організацій
Рік викладання Семестр	2025-2026 н.р. парний семестр (2 семестр)
Викладач	Намлієва Наталя Василівна, кандидат економічних наук, доцент
Профайл викладача	https://fim.mdpu.org.ua/namliyeva-nataliya-vasylivna/
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	+380674507103 Namliyeva Natalya@mspu.edu.ua Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, WhatsApp, e-mail
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=2991

Анотація до освітнього компонента

Обов'язкова дисципліна «Конкурентоспроможність підприємства» спрямована на вивчення теоретичних і практичних засад забезпечення конкурентних переваг підприємства, оцінювання рівня його конкурентоспроможності та формування ефективних стратегій розвитку в умовах ринкової економіки. Дисципліна розкриває фундаментальні питання теорії та практики управління конкурентоспроможністю, її сутність і значення, чинники формування конкурентних переваг, етапи прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства; дає загальну характеристику методів оцінювання конкурентного середовища, ресурсного потенціалу та стратегічних можливостей підприємства.

Конкурентоспроможність підприємства орієнтована на забезпечення стабільного функціонування та розвитку суб'єкта господарювання в умовах динамічного ринку. Курс «Конкурентоспроможність підприємства» є актуальним і практично спрямованим, адже для визначення позицій підприємства на ринку необхідно аналізувати фінансово-економічні показники, ефективність використання ресурсів, якість продукції або послуг, рівень інноваційності, маркетингову політику, репутацію та інші чинники, що впливають на конкурентні можливості.

Навчальний матеріал ОК «Конкурентоспроможність підприємства» викладається у 12 темах, які послідовно розкривають сутність основних складових забезпечення та управління конкурентоспроможністю підприємства.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою вивчення дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» є формування у здобувачів теоретичних знань і практичних навичок щодо підготовки та реалізації управлінських рішень, спрямованих на забезпечення та підвищення конкурентоспроможності підприємства, ефективне використання його ресурсного потенціалу та адаптацію до умов конкурентного ринкового середовища.

Завданням вивчення дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» є: ознайомлення з теоретичними основами конкурентоспроможності підприємства; вивчення факторів формування конкурентних переваг; аналіз конкурентного середовища та ринкових умов діяльності; опанування методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства і продукції; застосування стратегічних і операційних підходів до управління конкурентоспроможністю; розробка заходів щодо підвищення конкурентних позицій підприємства; визначення показників ефективності діяльності підприємства; використання антикризових інструментів управління в умовах ринкових змін.

Вивчення дисципліни сприяє розвитку аналітичного мислення та здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо підвищення конкурентних переваг підприємства.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК4.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК8.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК11.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК12.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання

ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПР08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПР11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. вирішення проблем
2. управління часом
3. винахідливість
4. відкритість до критики
5. комунікативні навички

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Практика	Загальна кількість годин
Кількість годин <i>Денна форма</i>	40	40	100	-	180/6 кр
Кількість годин <i>Заочна форма</i>	10	8	162	-	180/6 кр.

Підсумковий контроль – залік

Політика освітнього компонента

Під час вивчення дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства» заохочується активна участь здобувачів у виконанні практично орієнтованих завдань, спрямованих на формування управлінських, аналітичних і комунікаційних компетентностей. Це сприяє розвитку навичок аналізу конкурентного середовища, оцінювання конкурентоспроможності підприємства та прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності його діяльності. Освітній процес ґрунтується на студентоцентрованому підході, що передбачає активну взаємодію викладача і здобувача, розвиток самостійності, критичного мислення та креативності.

Оцінювання результатів навчання здійснюється з урахуванням рівня пізнавальної активності, здатності застосовувати теоретичні знання на практиці та глибини опанування змісту дисципліни.

У процесі засвоєння курсу обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності. Усі виконані роботи мають відображати самостійні управлінські чи аналітичні рішення, авторські висновки та власні ідеї здобувачів. Порухення принципів академічної доброчесності може проявлятися у відсутності посилань на використані джерела, фабрикуванні або підробці даних, списуванні (зокрема із використанням електронних засобів), а також у втручанні в результати роботи інших студентів. Виявлення таких випадків є підставою для незарахування роботи. У разі встановлення факту плагіату здобувач зобов'язаний повторно виконати завдання.

Під час виконання індивідуальних і групових завдань недопустиме порушення академічної доброчесності: використовуючи інтернет-ресурси чи інші джерела інформації, здобувач обов'язково зазначає їх у списку використаних джерел або посиланнями в тексті.

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>. (<https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>)

Результати навчання, здобуті в межах неформальної освіти, можуть бути визнані відповідно до чинного законодавства України та внутрішніх положень закладу вищої освіти.

Під час дії воєнного стану освітній процес здійснюється у синхронному та асинхронному форматах із обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

Структура освітнього компонента

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ЗОЧНА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Модуль 1. Теоретичні основи КСП									
Тема 1. Сучасні теорії конкуренції.	2	2	4	8	-	-	12	12	1; 3; 5
Тема 2. Державне регулювання конкуренції.	2	2	4	8	-	-	12	12	2; 3; 5
Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства.	2	2	6	10	1	-	12	13	1; 3; 5
Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових.	2	2	6	10	1	-	14	15	1-5
Модуль 2. Практика оцінки рівня КСП									
Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства.	4	4	10	18	1	1	14	16	1-5
Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства.	4	4	10	18	1	1	14	16	1-5
Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства.	4	4	10	18	1	1	14	16	2; 4; 5
Тема 8. Особливості управління	4	4	10	18	1	1	14	16	2; 3; 5

конкурентоспроможністю продукції.									
Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства.	4	4	10	18	1	1	14	16	1; 3; 5
Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства.	4	4	10	18	1	1	14	16	2; 3; 5
Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності.	4	4	10	18	1	1	14	16	1; 3; 5
Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.	4	4	10	18	1	1	14	16	2; 4; 5
Усього	40	40	100	180	10	8	162	180	

**Програма освітнього компонента
Модуль 1. Теоретичні основи КСП
Тема 1. Сучасні теорії конкуренції.**

Сутність економічної конкуренції: предмет, об'єкт дослідження, функції. Умови виникнення конкуренції. Ринок як спільнота конкуруючих компаній. Генезис економічних теорій конкуренції. Класифікація видів конкуренції. Моделі ринку та їх характерні риси. Форми конкуренції: функціональна, предметна, видова. Поняття про цінову конкуренцію. Недобросовісна конкуренція. Цифрова конкуренція. Онлайн-ринок. Платформна економіка. Мережеві ефекти.

Тема 2. Державне регулювання конкуренції.

Сутність, основні елементи, мета та інструментарій державної політики в сфері регулювання конкуренції. Методи державного регулювання конкуренції: фінансово-економічні; законодавчі; адміністративні. Засоби державного регулювання конкуренції: належна фінансова і кредитна політика; національні цільові фонди; державний, банківський і комерційний кредити; відлагоджена податкова система. Основні елементи конкурентної політики. Поняття про антимонопольне законодавство. Характеристика основних світових систем конкурентного законодавства. Моделі антимонопольного регулювання: американська, європейська, японська. Законодавче регулювання проблем конкурентоспроможності товарів і підприємств. Антимонопольне регулювання. Стимулювання конкуренції. Підтримка національного виробника. Цифрове регулювання. Антимонопольна політика в цифровій економіці. Регулювання платформ. Захист даних.

Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства.

Основні складові конкурентного середовища. Особливості конкурентного середовища вітчизняних підприємств. Особливості конкурентного середовища вітчизняних підприємств. Методичні основи діагностики конкурентного середовища підприємства. Форми діагностики. Етапи діагностики конкурентного середовища підприємства. Матриця п'яти сил М. Портера. Мета та порядок аналізу галузі. Порядок побудови профілю конкурентного середовища підприємства. Сутність SWOT-аналізу. Етапи побудови карти стратегічних груп. Матриця МакКінзі, Бостонська матриця, Споживча матриця. Цифрові інструменти аналізу. Онлайн-моніторинг конкурентів. Big Data. Веб-аналітика.

Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових.

Поняття конкурентоспроможності підприємства (КСП) та потенціалу КСП. Спільне та різне. Співвідношення понять

конкурентоспроможності на рівні товару, підприємства, галузі, регіону, національної економіки. Основні принципи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Фактори та складові КСП. Основні підходи до оцінки рівня КСП. Переваги та недоліки вартісних і балових оцінок рівня КСП. Класифікація методів оцінки КСП. Порівняльна характеристика методів КСП. Принципи вибору методу для оцінки рівня КСП. Коригування методики оцінки рівня КСП виходячи з обсягу доступної інформації. Критерії та показники конкурентоспроможності підприємства. Цифровий потенціал підприємства. ІТ-ресурси. Дані як ресурс. Digital-компетенції.

Модуль 2. Практика оцінки рівня КСП

Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства.

Сутність поняття «конкурентні переваги» підприємства. Співвідношення понять «ринкові чинники успіху», «ключові компетенції», «конкурентні переваги». Властивості конкурентних переваг та критерії, яким вони повинні відповідати. Види та джерела формування конкурентних переваг. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Модель формування конкурентних переваг підприємства. Методика оцінювання конкурентних переваг підприємства. Цифрові конкурентні переваги. Інновації. Онлайн-присутність. Цифровий бренд.

Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Основні методи забезпечення конкурентних переваг. Підхід, орієнтований на споживачів. Підхід, орієнтований на конкурентів. Динамічний підхід до розвитку здібностей компанії. Підхід, заснований на сполученні конкурентних стратегій у рамках одного підприємства. Метод диференціації товару. Метод лідерства за витратами. Метод впровадження інновації. Напрями формування та інструменти реалізації політики забезпечення конкурентних переваг підприємства. Цифрові методи. Автоматизація. CRM-системи. Digital-інструменти.

Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Сутність та властивості технології забезпечення конкурентних переваг підприємства. Принципи формування і розвитку технології забезпечення конкурентних переваг підприємства. Стратегії забезпечення конкурентних переваг підприємства: ресурсно-ринкова, технологічна, соціальна, фінансово-інвестиційна, управлінська. Стратегії українських підприємств, перспективи реалізації національних конкурентних переваг на міжнародних ринках. Інформаційні технології. Штучний інтелект. Хмарні технології. Цифрові платформи.

Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції.

Економічна сутність поняття «конкурентоспроможність продукції». Чинники та критерії конкурентоспроможності продукції. Якість продукції як вагомий чинник забезпечення її конкурентоспроможності. Цінові складові конкурентоспроможності продукції. Принципи та етапи оцінки конкурентоспроможності продукції. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю продукції. Критеріальна модель управління конкурентоспроможністю продукції. Система контролю якості продукції. Зарубіжний досвід в галузі управління якістю продукції. Цифрові продукти. Онлайн-сервіси. UX/UI. Персоналізація.

Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства.

Концепція управління конкурентоспроможністю підприємства. Етапи і процедури процесу управління КСП. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Основні елементи системи управління конкурентоспроможністю підприємства. Мета, об'єкт та суб'єкти управління конкурентоспроможністю підприємства. Принципи Управління конкурентоспроможністю підприємства. Специфічні особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів. Організаційно-економічний механізм забезпечення КСП. Цифрове управління. Аналітика даних. КРІ в digital-середовищі. Онлайн-контроль.

Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства.

Корпоративна соціальна відповідальність: сутність, типи та види. Поєднання соціальних і ринкових цілей. Основні засади концепції корпоративної соціальної відповідальності підприємства. Сучасні моделі корпоративної соціальної відповідальності. Напрями забезпеченні

конкурентоспроможності соціально-відповідальними компаніями. Розвиток персоналу. Відповідальність перед ринком та споживачами. Екологічна відповідальність. прогнозування економічного результату соціально-відповідальної політики підприємства. Цифрова етика. Захист даних. Онлайн-репутація. ESG у цифровому середовищі.

Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності.

Концепція розробки та основні елементи програми підвищення конкурентоспроможності. передумови розробки програм підвищення конкурентоспроможності. Управління програмою підвищення КС. Засоби підвищення конкурентоспроможності підприємства. Організаційні форми підвищення конкурентоспроможності. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Фактори успіху програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Digital-стратегії. Онлайн-інструменти. Автоматизація програм. Цифрові рішення.

Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.

Моніторинг поточного стану конкурентоспроможності підприємства. Вимоги, що ставляться до системи оцінки рівня конкурентних переваг підприємства. Основні елементи системи відстеження поточного конкурентного стану підприємства. Інформаційно-методичні моделі управління конкурентоспроможністю підприємства. Розробка системи заходів щодо підтримки й розвитку конкурентних переваг підприємства. Цифрові метрики. Веб-аналітика. ROI в digital. Data-driven рішення.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Окреслити проблеми забезпечення конкурентоспроможності підприємства та засади формування стратегій конкурентної боротьби в умовах нестабільного ринкового середовища
2	Розробити стратегічний план підвищення конкурентоспроможності конкретного суб'єкта господарювання (або окремого товарного портфеля) на вітчизняному чи міжнародному ринках.
3	Підготувати проєкти/відео-презентації з актуальних проблем оцінювання конкурентного потенціалу, методології бенчмаркінгу або механізмів захисту ринкових позицій від недоброчесної конкуренції.
4	Розробити схеми або таблиці за обраною темою

Схема курсу (теми для самостійного опрацювання)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 1. Сучасні теорії конкуренції.	1. Які основні положення класичних і сучасних теорій конкуренції? 2. Як цифровізація та глобалізація вплинули на розвиток сучасних концепцій конкуренції? 3. Як цифровізація впливає на розвиток сучасних теорій конкуренції?
Тема 2. Державне регулювання конкуренції.	1. Які основні інструменти державного регулювання конкуренції існують у ринковій економіці? 2. Яку роль відіграє антимонопольна політика у забезпеченні чесної конкуренції? 3. Яку роль відіграють цифрові технології у державному регулюванні конкуренції?
Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства.	1. Які методи використовуються для аналізу конкурентного середовища підприємства? 2. Як результати діагностики впливають на стратегічні рішення підприємства? 3. Які цифрові інструменти використовуються для аналізу конкурентного середовища

	підприємства?
Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні складові потенціалу конкурентоспроможності підприємства? 2. Які фактори внутрішнього і зовнішнього середовища впливають на конкурентний потенціал? 3. Як цифрові технології впливають на оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства?
Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які джерела формування конкурентних переваг підприємства? 2. Чим відрізняються стійкі та тимчасові конкурентні переваги? 3. Яку роль відіграє диджиталізація у формуванні конкурентних переваг підприємства?
Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні методи забезпечення конкурентних переваг використовують сучасні підприємства? 2. Як інновації впливають на підтримку конкурентних переваг? 3. Які цифрові методи використовуються для забезпечення конкурентних переваг підприємства?
Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які етапи включає технологія формування та підтримки конкурентних переваг? 2. Яку роль відіграє стратегічне планування у забезпеченні конкурентоспроможності? 3. Як сучасні цифрові технології впливають на процес забезпечення конкурентних переваг підприємства?
Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які показники використовують для оцінки конкурентоспроможності продукції? 2. Як якість продукції впливає на позицію підприємства на ринку? 3. Як цифрові інструменти впливають на управління конкурентоспроможністю продукції?
Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які функції управління забезпечують підвищення конкурентоспроможності підприємства? 2. Які стратегічні підходи використовуються для управління конкурентними позиціями підприємства? 3. Яку роль відіграють цифрові технології в управлінні конкурентоспроможністю підприємства?
Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Як соціальна відповідальність впливає на імідж і конкурентоспроможність підприємства? 2. Які переваги отримує підприємство від впровадження принципів сталого розвитку? 3. Як цифровізація сприяє розвитку соціальної відповідальності підприємства?
Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні етапи розроблення програми підвищення конкурентоспроможності підприємства? 2. Які критерії використовують для оцінки результативності таких програм? 3. Як цифрові інструменти використовуються при розробленні та реалізації програм

	підвищення конкурентоспроможності?
Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.	<p>1. Які сучасні моделі управління конкурентоспроможністю застосовуються на підприємствах?</p> <p>2. За якими показниками оцінюється ефективність моделей управління конкурентоспроможністю?</p> <p>3. Які цифрові показники та інструменти застосовуються для оцінювання ефективності управління конкурентоспроможністю підприємства?</p>

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.	Методи навчання: робота з аналітичними та статистичними джерелами інформації; аналіз ринкових даних і конкурентного середовища; підготовка аналітичних оглядів і міні-досліджень; самостійна робота з науковими та інформаційними ресурсами; обговорення результатів аналізу.	Поточний контроль: усне опитування з певної проблеми, тестовий контроль, захист презентацій, самоконтроль Підсумковий контроль: залік.
ПР06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	Методи навчання: практичні заняття з розрахунку показників конкурентоспроможності; розв'язання аналітичних і розрахункових завдань; використання методів порівняльного аналізу; виконання індивідуальних розрахункових завдань; робота з таблицями та схемами оцінювання конкурентних позицій.	Поточний контроль: усне опитування з певної проблеми, тестовий контроль, захист презентацій, самоконтроль Підсумковий контроль: залік.
ПР08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.	Методи навчання: лекції з елементами проблемного викладу; кейс-метод (аналіз конкурентних ситуацій); моделювання управлінських рішень щодо підвищення конкурентоспроможності; групові проекти та практичні завдання; аналіз стратегій підприємств.	Поточний контроль: усне опитування з певної проблеми, тестовий контроль, захист презентацій, самоконтроль Підсумковий контроль: залік.
ПР11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.	Методи навчання: командна робота над практичними завданнями; презентації результатів аналізу; дискусії та обговорення управлінських рішень; рольові вправи та ситуаційні завдання; захист індивідуальних і групових проєктів.	Поточний контроль: усне опитування з певної проблеми, тестовий контроль, захист презентацій, самоконтроль Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі заліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ ОК) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань (залік (З)/екзамен (Е)).

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оцінюванню		Змістовий модуль 1. Практика оцінки рівня КСП	Змістовий модуль 2. Теоретичні основи КСП
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):		
	Практико-орієнтовані завдання	10	10
	Тестування	5	5
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	Окреслити проблеми забезпечення конкурентоспроможності підприємства та засади формування стратегій конкурентної боротьби в умовах нестабільного ринкового середовища	10	
	Розробити стратегічний план підвищення конкурентоспроможності конкретного суб'єкта господарювання (або окремого товарного портфеля) на вітчизняному чи міжнародному ринках.	10	
	Підготувати проєкти/відео-презентації з актуальних проблем оцінювання конкурентного потенціалу, методології бенчмаркінгу або механізмів захисту ринкових позицій від недобросовісної конкуренції.	5	

	Розробити схеми або таблиці за обраною темою	5
	Підсумковий контроль: іспит (максимальний бал – 40)	40
	Загальний бал (максимальний бал – 100)	100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Проекти/відео-презентації з актуальних проблем забезпечення конкурентоспроможності підприємств, розробка схем і таблиць	5 балів: <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання (розрахунок показників, ситуаційні завдання, ідентифікація і вирішення проблем тощо) Самостійна робота практичного спрямування	10 балів: <ul style="list-style-type: none"> – 9-10 балів – завдання виконане самостійно, добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню, розраховує показники для обґрунтування управлінських рішень. – Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 7-8 балів – завдання виконані повністю, без допомоги викладача, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 5-6 Завдання виконане після консультації з викладачем і неповністю. В ході виконання завдання застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з декількох джерел. Має фрагментарні навички роботи з підручником, науковими джерелами. Може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати його, але непослідовний у своїх висновках. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну. – 3-4 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки,

	<p>використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Здобувач віддає перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. – 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. – Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня
--	---

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті *Конкурентоспроможність підприємства* є залік, на його складання надається 40 балів. Залікова робота включає 1 теоретичне питання (10 балів), практичне завдання (10 балів) та 20 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
<p>Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	відмінно	9-10	36-40
<p>Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	добре	8	33-35
<p>Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки,</p>	добре	6-7	30-32

виправляти допущені помилки.			
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Основна:

1. Балабанова Л. В., Кривенко А. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 312 с.
2. Гриньова В. М., Коюда В. О. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка та управління : монографія. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. 280 с.
3. Должанський І. З., Загорна Т. О. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 384 с.
4. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник. Київ : ХНЕУ, 2022. 699 с.
5. Іванов Ю. Б., Тищенко О. М. Конкурентні переваги підприємства та управління ними : монографія. Харків : ІНЖЕК, 2021. 304 с.

Допоміжна:

1. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства : підручник. Тернопіль : Економічна думка, 2022. 390 с.
2. Куденко Н. В. Маркетингові стратегії фірми : монографія. Київ : ХНЕУ, 2020. 245 с.
3. Фатхутдінов Р. А. Управління конкурентоспроможністю організації : навч. посіб. Київ : Кондор, 2021. 470 с.
4. Окландер М. А. Маркетингова діяльність підприємства : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 296 с.
5. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством : підручник. Київ : ХНЕУ, 2020. 680 с.
6. Пилипенко А. А. Стратегічний аналіз підприємства : навч. посіб. Харків : ХНЕУ, 2022. 320 с.
7. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 352 с.

Електронні ресурси:

1. Верховна Рада України. Законодавство України : офіційний вебпортал. <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Міністерство економіки України : офіційний сайт. <https://www.me.gov.ua>
3. Антимонопольний комітет України : офіційний сайт. <https://amcu.gov.ua>
4. Державна служба статистики України : офіційний сайт. <https://www.ukrstat.gov.ua>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : електронний каталог. <https://www.nbuv.gov.ua>
6. Наукова періодика України (НБУВ). <https://journals.uran.ua>
7. Електронний архів Національного університету «Києво-Могилянська академія». <https://ekmair.ukma.edu.ua>
8. Інституційний репозитарій ХНЕУ ім. В. Гетьмана. <https://ir.kneu.edu.ua>

9. Репозитарій ХНЕУ ім. С. Кузнеця. <https://repository.hneu.edu.ua>

10. Національний репозитарій академічних текстів. <https://nrat.ukrintei.ua>

Повний список основної і додаткової літератури можна отримати у викладача або на сторінці дистанційної освіти <https://v.gd/Wxvnrwy>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Намлієва Н.В. Роль комунікацій в закладі вищої освіти. Сучасні технології управління соціально-економічним розвитком України в умовах глобальних викликів сьогодення: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 21-22 листопада 2024 року, м. Запоріжжя. 2024. 226-228 с

2. Намлієва Н. В. Інноваційне зростання підприємництва в контексті післявоєнного економічного відновлення. Стратегічні орієнтири приєднання України до ЄС: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 21 березня 2025 р.). Львів-Торунь : Liha-Pres, 2025. 111-116 с.

3. Намлієва Н. В. Цифрова трансформація – ефективний засіб для переорієнтації та конкурентоспроможності підприємства. The 10th International scientific and practical conference “Scientific research: modern challenges and future prospects” (May 12-14, 2025) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2025. 433-441 p.

4. Natalia Namliieva. Digital technologies as an important factor of the economic development of Ukraine. International Scientific Conference Reforming and Stabilising a Market Economy: Current Challenges : Conference Proceedings (April 4-5, 2025. Kielce, Poland). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 124 pages (38-42).

5. Намлієва Н. В. Цифрові технології в економічному розвитку України. Global Trends in the Development of Information Technology and Science: Collection of Scientific Papers «International Scientific Unity» with Proceedings of the 1 International Scientific and Practical Conference. January 8-10, 2025. Stockholm, Sweden. 45-48 p.

6. Намлієва Н. В. Підвищення ефективності комунікацій в закладі вищої освіти. Освітній процес сьогодення: досягнення, виклики, перспективи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, О. Я. Колодійчук, Г. Р. Корицька, О. Р. Олексюк, Ю. М. Починок, В. Я. Гайда, І.І. Подлесна. Тернопіль, 2025. 331-333 с.